

Heiner Müller

MACBETH

(Shakespeare után)

Fordította: Eörsi István

SZEREPLŐK:

MACBETH
DUNCAN
MALCOLM
DONALBAIN
BANQUO
FLEANCE
MACDUFF
LENNOX
ROSS
ANGUS
EGY LORD
SEYTON
ORVOS
KAPUŐR
LADY MACBETH
LADY MACDUFF
UNDVARHÖLGY
HÁROM BOSZORKÁNY

Urak, hölgyek, gyilkosok, szolgák, katonák, parasztok stb.

1.

Duncan. Malcolm. Katonák

DUNCAN Mi jön ott vérben. Az efféle rongy
A lázadásról hoz hírt.
MALCOLM Ez az ember
Metszett ki az ellenségből. Barátom,
Mondd el királyodnak, hogy áll a harc.
KATONA Inog.
Macdonwald, a kutya Skócia mocskát
Összegyűjtötte, mint döglegyeket
A hullá, s kurvája volt a szerencse,
Míg Macbeth vértől gőzölgő vasát
Meg nem kóstitolta. Macbeth ugyanis
A szerencsének fittyet hányva át-
Gázolt a hullákon s böllérvásával
Felhasította, kézfogás helyett,
A lázadót, köldöktől állig, így ni,
(Mutatja és közben elesik)
És lobogónkra tűzte a fejét.
DUNCAN Jó Macbeth.
KATONA Így kezdődött. De alig
Úzte el vérrel-vassal az igazság
A skót parasztokat, váratlanul
Fényes fegyverrel, pihent hadinéppel
Ránk rontott újból a norvég király.
DUNCAN Megrémült tőle két hős hadvezérünk,
Macbeth és Banquo.
KATONA Mint sas a verébtől.
Nem tűzök: úgy rontottak neki, mint
Két ágyú kétszeres munícióval,
És mintha meg akarnák mosni négy
Kezüket a sebek likaiban,
S a csontokkal Golgotát játszanának
Vagy mittudomén. Segítségért kiált
Sok sebem.

DUNCAN Tisztességre vallanak,
Mint szavaid. Orvost ide. Ki jön.
MALCOLM Ross thánja.
LENNOX Sok újdonságot ígér
A szemé.

Ross

ROSS Isten óvja a királyt.
DUNCAN Honnan jössz, thán.
ROSS Csatából, nagy király.
Egünkön norvég zászlók, hidegen
Legyezték népünket. Maga a norvég
Ijesztő túlerőben, nekikezd
A véres táncnak, és őt támogatja
Cawdor, a hitvány áruló. De Macbeth
Párviadalban nyakát a mi skót
Földünkhöz hajította. Röviden:
Mi győztünk.
DUNCAN Micsoda szerencse.
ROSS Így hát
Békéért nyüszít a norvég király most.
És halottainak a vérmezőn
Nem áshatják meg a végső gödröket, míg
Tízezer tallért nem penget elénk.
DUNCAN Cawdor thánja ne zabálja tovább
A szívünket. Meghal. Közöld vele.
S az ő címével köszöntsd Macbethet.
ROSS Megyek, hogy akaratod végrehajtsam.
DUNCAN Hős kapja, mit az eb elveszt a harcban.

2.

1. BOSZORKÁNY Éj és nap közt hogy döng a dob szava.
2. BOSZORKÁNY Elvesztve és megnyerve a csata.
3. BOSZORKÁNY Nővérem, ruhádon mi ez a vér.
1. BOSZORKÁNY Vacsoraasztalom a csatatér.
2. BOSZORKÁNY Kezedben, húgom, mi az az izé.
3. BOSZORKÁNY Hüvelykujj. Egy hajótörött kormányosé.
1. BOSZORKÁNY Miféle babát hozol húgom nekünk.
2. BOSZORKÁNY A király ez, drágám.
3. BOSZORKÁNY Jöjj, öreg, melengetünk.

Elégetnek egy bábút: Duncan királyt. Macbeth és Banco

MACBETH Nem volt még egy ilyen szép rút napom.
BANQUO Milyen messze még Forres. Kik ezek
Az aszott figurák, zilált ruhában,
Nincs több ilyen a földön, de ezek
Itt vannak. Éltek. Ilyeneket, mint ti
Faggathat-e ember. Hó, értenek
Engem, ótvaros pofájukra nyomják
Foszló ujjukat. Nők. De szakállasak.
Kinek a mása ég itt. A királyé.
A Felsőg képmásával mit csináltok.
Kik vagytok. Ha tudtok, beszéljetek.
MACBETH Üdv, Macbeth, Glamis thánja.
1. BOSZORKÁNY S Cawdoré is.
2. BOSZORKÁNY Üdv, Macbeth, Skócia királya.
BANQUO Miért
Borzaszt el, ami oly pompásan hangzik.
Azok vagytok, aminek látszotok
Vagy rémképek. Nemes barátomat
Új fényvel vonjátok be és olyan
Magas ranggal és királyi reménnyel
Bíztatjátok, hogy kizuhant magából.
Nekem mit mondtok. Ha az idő vetését
Látva tudjátok, mely mag kel ki, s melyik nem,
Szóljatok hozzám is, kit kegyetek
És dühötök nem vonz és nem ijeszt.
1. BOSZORKÁNY Üdv, Banquo, több mint Macbeth s kevesebb.
2. BOSZORKÁNY Kevésbé boldog, ámde boldogabb.
3. BOSZORKÁNY Királyok atyja, király nem leszel.

BOSZORKÁNYOK

EGYÜTT Üdv, Macbeth és Banquo. Banquo és Macbeth.
 MACBETH Fukar szónokok. Többet mondjatok.
 Glamis thánja vagyok apám után,
 De hogyhogy Cawdoré. Hisz Cawdor thánja él
 És virul. Még kevésbé hihető,
 Hogy király leszek. Honnan származik
 Furcsa tudástok, s e széljárta pusztán
 Jósüdvözlettel miért tartotok fel.
 Beszéljete, parancsolom!

A boszorkányok eltűnnek

BANQUO Bugyog a föld, akár a víz. Ezek
 MACBETH Is bugyborékok voltak. Hova tűntek.
 BANQUO Mint lélegzet a szélbe. Kár.
 Valóban
 Léteztek e micsodák. Vagy bolond
 Gyökeret ettünk, amely rabul ejti
 Eszünket.
 MACBETH Ön királyok apja lesz.
 BANQUO Ön meg király.
 MACBETH És Cawdor thánja. Nem
 Ezt mondták.
 BANQUO Szó és hanglejtés szerint
 Pontosan ezt és így mondták. Ki jön.

Ross és Angus

ROSS Macbeth. Királyod boldogan fogadta
 Győzelme hírért, s mérlegelve részed,
 Nem tudja, mi a tiéd s az övé.
 Tisztázva ezt még aznap hallja, hogy
 Félelem nélkül öldökölsz a norvég
 Hadsorok között: halálképeket lát.
 Sűrűn, mint jégeső zuhog be rá
 A sok követ, s őfelsége elé
 Kőpi versengve dicséretedet.
 Hogy megvédted őt.
 ANGUS Ezért a király
 Megbízott, hogy színe elé kísérrünk,
 És tolmácsoljuk a köszönetét,
 Ne a jutalmát.
 ROSS S mint nagyobb tisztességhez foglalót,
 Engedd, hogy Cawdor thánjaként köszöntsünk.
 Sok szerencsét.
 BANQUO Nem hazudik az ördög.
 MACBETH De Cawdor thánja él. Kölcsöndicsőség
 Fényébe bújtatsz.
 ANGUS Ki Cawdor thánja volt,
 Bárd alatt él. Hogy összefogott-e
 A norvégokkal, s hogy a söpredéket
 Titokban támogatta-e vagy mindkét
 Módon romlásba döntötte hazáját,
 Azt nem tudom, s azt sem tudom, ki tudja,
 De bevallotta, s rábizonyították,
 Hogy áruló.
 MACBETH Glamis. És Cawdor thánja.
 A Legfőbb hátra van még. Köszönöm.
 (Banquónak)
 Reméli-e most már, hogy sarjai
 Egymásután királlyá vedlenek.
 Kik Cawdor thánjává tettek, nekik
 Többet ígértek.
 BANQUO Duncan trónusára
 Feni a fogát, sir.
 (Rosznak és Angusnak)
 Egy szóra, urak.
 MACBETH A két igazság a hatalmi játék
 Szép prológusa. Köszönöm. Ez a hang
 A természetén túlról nem lehet rossz,
 Se jó. Ha rossz, mi ez a foglaló: én
 Vagyok Cawdor thánja. S ha jó, miért
 Borzaszt a nagyobb vágykép: felmered
 Hajam, s higgadt szívem bordáimat

Döngeti, mint soha még. A valódi
 Iszonynál szörnyebb a képzeleté.
 Tervem, amelyben testet még nem öltött
 A gyilkosság, úgy megrázza magányos
 Emberségem, hogy megtorpan, és nincs más,
 Csak ami nincs.
 BANQUO Nézzétek, nincs magánál.
 MACBETH Ha trónra szánsz, szerencse, told alám,
 S ments meg a tettől.
 BANQUO Új rang s új ruha
 Nem áll jól, míg hozzánk nem igazítja
 A megszokás.
 MACBETH Akármí jön, a percek
 BANQUO A legszörnyűbb napon is átvezetnek.
 Már várja Cawdor thánját a király.

3.

Duncan, hullákon ülve. Malcolm

DUNCAN Lenyakzták Cawdort. Hol van, akit
 Megbízunk halálával. A fejét.

Lennox

LENNOX Tessék, király. Én, aki halni láttam,
 Tanúsíthatom, hogy megvallotta önként
 Árulását, és szorgos térden kúszva
 Kért kegyelmet. Semmi sem állt olyan jól
 Nekí, míg élt, mint pusztulása. Úgy
 Halt meg, mint aki edzett a halálra,
 S eldobta legdrágább tulajdonát,
 Mint ócska rongyot.
 DUNCAN Nincs fortély, amely
 Agyak titkát kiolvasná az arcból.
 (Megpofozza a fejét)
 S én éppen erre az emberre bíztam
 Az álmomat.

Macbeth, Banquo

(Elejti a fejét)

Hadaim vezére, Macbeth.
 Hálátlanságom bűne nehezül rám
 Épp most. Elémbe vágta, annyira,
 Hogy sebes szárnyakon sem ér utol
 Jutalmad. Volna kisebb érdemed:
 Kiegyenliteném. Minden javam
 Kevés ahhoz, hogy hálámat lerójam.
 MACBETH Tartozásom, az alázat s a hűség
 Jutalom is, Felséged dolga, hogy
 Behajtsa kötelességünk adóját,
 Mely trónjának s államunknak kijár.
 DUNCAN Elültettek és most az a munkám,
 Hogy növekedj. Nemes Banquo, neked
 Nem kisebb érdemmel jó helyed van
 A szívemben.
 BANQUO Magasztos lakhely az.
 Akármít ér is, amit elvetek,
 Felségedé a termés.

Duncan felváltva ölelgeti Macbethet és Banquót. Katonák vontatnak
 be kötéllel fogoly parasztokat

KATONA Ennyi maradt meg.

MALCOLM Lógjanak a fán.

KATONA Húzzuk végig őket

Fél Skócián? Itt fű se nő már, annyí
 A győzelem.

MALCOLM A mocsárba velük.

Az közel van. Doboljatok, ha bögnék,
 Míg itt a király.

A katonák elvonszolják a parasztokat. A fuldoklók üvöltenek, míg tart a jelenet. Dobszó

DUNCAN Túlcsordul örömem,
Barátaim, s könnyekbe öltözik.
Fiaim, thánok, főtámaszaink,
Tudjátok meg, hogy államunkat első-
Szülőttünk, Malcolm öröklí, ki mától
Cumberland hercege. De nemcsak őrá
Süt a dicsőség, csillagként ragyogjon
Minden érdemre a kitüntetés.
Írány Inverness — Cawdor thánja ott
Még szorosabban fűz minket magához.
MACBETH Küldöncöd leszek, viszem az örömhírt
Feleségemnek, hogy meglátogatsz. (Ei)
DUNCAN Jó Banquo, ilyen nemes lélek ő.
Ünnep nekem, ha őt dicsérhetem.
Kövessük őt, ki ágyat vet nekünk ma.

4.

Katonák parasztokat taszigálnak a mocsárba. Macbeth

MACBETH Cumberland hercege. Magas e gát.
Elbuktat engem, ha nem ugrom át.
Oltsd ki tüzedet csillagok szeme,
Hogy ne lásd, vágyam milyen fekete.
Szem, ne gondolj a kézre. Így legyen
Tetté, mit nem akar látni a szem. (Ei)

5.

Lady Macbeth, levelet olvas

LADY MACBETH „A győzelem napján találkoztam velük, és
megdönthetetlen bizonyítékom van arra, hogy többet tudnak, mint
mi, halandók. Amikor sóváran tovább faggattam volna őket, léggé
váltak és tovatűntek. Még kábán álltam, amikor befutottak a király
követei, és Cawdor thánjaként üdvözöltek: nővéreim, a boszorká-
nyok korábban ezt a címet adták nekem, majd a távolabbi jövőre
utalva ezt mondták: „Üdv, király!” Tudatni ezt veled helyesnek vélem,
dicsőségem társa. Zárd a szívedbe, isten óvjon.”

Glamis vagy, és Cawdor. S mindaz lehetsz,
Aminek szántak. Csak lelked az ember-
Szeretet tejétől ne csordulna túl,
Hogy a legrövidebb úton járj. Koronáért
Fehér kézzel nyúlnál — nem játszanál,
Csak nyernél hamisan: ha akarod, mi
Érted kiált, nagy Glamis: tedd, ami kell,
S mi jobban rémit, mint ahogy kívánod,
Hogy meglegyen. Miféle hírt hozol.

Szolga

SZOLGA A király itt éjszakázik.
LADY MACBETH Tébolyult vagy.
Nincs veled urad, aki megüzenné,
Hogy felkészülhessünk, ha csakugyan jön.
SZOLGA Elnézést, de igaz. Jön már a thán.
Egy katonánk előre lovagolt,
És alig maradt benne annyi szusz,
Hogy kinyögje a hírt. (Ei)
LADY MACBETH Maga a holló
Is bereked, mely falaim közé
Halni károgja Duncant.

Macbeth

Nagy Glamis. Cawdor.
Mindkettőnél nagyobb a holnap által.
Leveled e fásult jelen fölét
Emelt, s e percnek jövőize van.
MACBETH Duncan ma éjjel idejön.

LADY MACBETH Mikor
Megy el.
MACBETH Már holnap. Ez a terve.
LADY MACBETH Nap meg ne lássa ezt a holnapot.
Csukd be az arcod, Cawdor ez olyan könyv,
Melyben furcsa dolgok olvashatók.
Csalj, mint korunk, hogy megcsald ezt a kort,
Virágnak tűnj, s légy a kígyó alatta.
Ellátjuk azt, ki jön. Ez éjszakán
Nagy ügyünket bizd gondjaimra, thán.
MACBETH Még beszélünk erről.

Üvöltés kintről

LADY MACBETH Mi ez a láрма?
MACBETH Egy paraszt nem fizette meg a földbért.
LADY MACBETH Hadd lássam vérben, hadd eddzem szemem
A képhez, melyet még ma fest az éj.
MACBETH Idehozatom, hogyha úgy kívánod. (Ei)
LADY MACBETH Macbeth. Skócia királya.

Két szolgáló a megnyüzött paraszttal. Macbeth

MACBETH Itt a parasztdot.

Lady Macbeth eltakarja arcát a kezével. Macbeth nevet

6.

Paraszt kalodában. Duncan és Banquo

DUNCAN A vár fekvése szép. A levegő
Hízeleg érzékeinknek.
BANQUO A fecske,
E nyári vendég, ki templomokon
Szeret fialni, fészket rakva jelenti,
Hogy boldog itt az ég lehelete.
Nincs rés a falon, hová nem rakott
Függőágyat, bölcsőt, költésre is jót.
Megfigyeltem: ott jó a levegő, hol
Szapora a madár.

Lady Macbeth

DUNCAN Szép háziasszonyunk.
Teher lehet a szeretet, ha ránk tör,
De bírjuk el. Kérje velem az Istent,
Hálálja meg önnek, hogy fárad értünk,
Őn meg nekünk köszönje ezt.
LADY MACBETH Ha kétszer
Dupláznánk meg és pontról pontra minden
Szolgálatunkat, az is semmi volna
A kegyhez képest, mit Felsőged ont ránk.
Korábbi méltóságokért, melyekre
Új halmozódott, adások vagyunk. —
DUNCAN Hol Cawdor thánja. Meg akartuk előzni,
De jól lovagol. Előnyére szolgált
Szerelme és éles sarkantyúja.
Szép és nemes gazdasszonyunk, ma éjjel
Vendége leszünk.
LADY MACBETH Mindenünk s magunk is
Felsőgedé vagyunk, hűbéreként,
S mit Felsőgednek kedve szerint adunk,
Az mind Felsőgedé.
DUNCAN Nyújtsa kezét.
Vezessen házigazdánkhoz. Nagyon
Szeretjük őt, s kegyünk tovább ragyog rá.
Hőlgym, szabad?

7.

A szolgálók visznek levágott állatokat. Macbeth

MACBETH Hentese voltam. Épp kampóra illik Dögteteme. Trónusát én emeltem Hullahegyekre, s tőlem oly szilárd. Véres munkámat hogyha visszavenném, Már rég az alapzat része lenne ő. S nincs tartozása több, ha megteszem. Ha megtörténne, mihelyt megteszem, Hát megtenném azonnal. Ha ölés Eláshatná, mit ölés költ ki, hogy Egyetlen dőfés kéne, semmi más, és Csak itt, az idő rozsdás munkapadján, A túlvilágon könnyen ugranánk át. Abból még fel nem támadt senki, hogy Megmondja, van-e. Nincs talán. De itt Van bíró ilyen ügyben, s a tanárra Visszaüthet a véres oktatás, A megtorlás beprései a mérget Zárt fogaink közé. Itt két jog őrzi: Töröm hegyét tompítja, hogy alatt-Valója s vendéglátója vagyok, Be kéne zárnom gyilkosa elől A kaput, és ehelyett én fogok kést. Mellesleg ez a Duncan oly hasonló A hóhoz, hogy a vérnek sem hiszünk, Mely körméhez tapad. S a hó kiált A hentes sötét gonoszsága ellen. S a részvét mint viharhasú, pucér Újszülött, vagy mint angyal láthatatlan Légaripán mindenkinek szemébe Kürtöli a szörnytetet, hogy a szél Könnyekbe fúl. S nem sarkantyúzza más A tervemet, csak izgága, sebes Becsvágyam.

Lady Macbeth

LADY MACBETH Mi baj. Mit akarsz megint.
 LADY MACBETH Megvacsorázott. Holnap már az ő Ezüstjével eszünk. Miért jöttél ki.
 MACBETH Kérdez felőlem.
 LADY MACBETH Hogyan, nem tudod.
 MACBETH Ne akarjuk folytatni ezt a dolgot. Jól megfizetett s arany becsülést Vehettem mindenféle-fajta népnél Ezúttal aprópénzen, mint tudod, Szántott már húsomba mélyebb barázda. Látszani vágyik a friss ragyogás, Kár volna elherdálnunk.
 LADY MACBETH A remény Csak sörgőz volt, mely felfújt, vagy csak álom, Mely nappal zölden, fakón mered arra, Mit önként, maga vállalt. Most tudom, hogy Ilyen szerelmed is. Félsz lenni azzá, Macbeth, amivé álmod koronáz. Viszket neki és vakarózni retteg. Hátha vér kerül a körme alá. Élj csak a trónra ácsingózva, sóvár Vágyadon mérve gyávaágodat, A jóvolnára várva nemmeremmel.
 MACBETH Hallgass. Mit férfi merhet, azt merem. Ki többet mer, nem ember.
 LADY MACBETH Akkor állat Tárta elém ezt a vállalkozást. Férfi voltál, míg merted, s te leszel A férfi, aki még több mint te vagy.

Nem kedvezett sem a hely, sem az óra akkor, Markodba akartad fogni mégis őket, Most kínálkoznak, ámde hol a markod, Óerte öldököltél, vérszagot Hoztál ágyamba. Most merd magadért. Szoptattam s tudom: édes szeretet köt A csöppséghez, ki megfej. De akárhogy Nevetne rám, kitépném mellemet Fogatlan inye közül és agyát

MACBETH Kiloccsantanám, hogyha megígérem, Ahogy te ezt.
 LADY MACBETH És hogyha elhibázzuk. Hogyan. Izzítsd fel bátorságodat, S nem lesz hiba. Duncan gyorsan elalszik Az átlövagolt nap után, és akkor Két kamarását fűszeres borommal Úgy megbűvölöm, hogy szegény eszük, Vagy amit annak vélnék, csupa gőz lesz, És tokja gőzsisak. Úgy fekszenek majd Disznóálomba fúlva, mint halottak, S mit ne tehetnénk akkor a védtelen Duncannel, amit nem kenhetünk később Részeg szolgáira — míg mi mosakszunk, Övék a bűn.
 MACBETH Fiaikat szülj nekem. Csak féfiak szakadjanak ki, asszony, Vad anyagodból. Ugyan ki ne hinné, Ha szobájában vérrrel bemázoljuk A két alvót, s törükkel dolgozunk, Hogy ők tették.
 LADY MACBETH Ki merne hinni mást, Ha gyászunkat sikeres tett után Széjjelülvöltük.

8.

Banquo, Fleance

BANQUO Későre jár, fiam.
 FLEANCE Lement a hold.
 BANQUO Éjfélkor megy le.
 FLEANCE Több lehet, apám.
 BANQUO Vedd el a kardom. Takarékos az ég. Nem éget gyertyát. Vedd el ezt is. Ólmos Fáradság nyom. Nem akarok aludni. Kegyec hatalmak, óvjatok az ész Pincéiből álomban kikelő Sötét gondolatoktól. Add a kardom.

Macbeth, fáklyás szolgál

MACBETH Ki az?
 BANQUO Egy jó barát. Még ébren, sir. A király lefeküdt, Szokatlanul vidáman. Gazdagon Megajándékozta a szolgálakat és A ladyt, legjobb háziasszonyát E gyémánttal köszönti, elégedetten. Nem vártuk őt, így hát a sok hiányt Csupán jószándékunk tömthette be. Adakozóbbak lettünk volna másképp. Így is sokat adtok. Éjszaka, Macbeth, Láttam boszorkáinkat. Önnek egy s más Igazat mondtak. Eszembe se jutnak. De ha lecsíphetünk egy szabad órát Szolgálatunkból, s ön is szán időt rá, Beszélhetnénk az ügyről. Szívesen. Védje hátam, ha itt az ideje. Becsületére válik majd. Ha nem Csökken becsületem, míg több után Nyúlok, számíthat rám igaz ügyekben. Addig is: jó éjt. Köszönöm, viszont.

Banquo és Fleance el

MACBETH Kérd meg úrnődet, rázza meg a csengőt, Ha italom kész. Te pedig feküdj le.

Szólga el

Tör az ott. Markolata kezemet
 Keresi. Jöjj, királyváltogató
 Acél, trónörökös bábája, te.
 Tisztán látlak, mégsem kaphatlak el.
 Nem létezel a kéznek, csak a szemnek,
 Végzetes kép. Álomtör vagy csupán,
 Túlfűtött agyvelő torzszüleménye.
 Még látlak, formádat ettől a töről
 Kölcsönözted, melyet itt markolok.
 Elöttem jársz, kijelölt utamon,
 Te vagy a szerszám, melyet keresek.
 Szemem csak más érzékeim bohóca,
 Vagy több a többinél. Látlak, te tör,
 Pengéden vér, mely nem volt ott előbb.
 Markolatodról korábbi gyilkosok
 Izzadsága tapad kezemre. Mióta
 Csapod mint kurva kézről kézre adva
 A királyi vért, mely piros, mint a többi.
 Eleget néztelek. Nem létezel.
 Véres munkám fordítja így szemem
 Az ürbe. Fél világomon, amelyről
 Testem lelóg a Semmibe, halált
 Színlel az élő. Nyargalnak az álmok,
 Már ügyködnek húgaim, a boszorkák,
 Olcsó a gyilkosság, s elnyeli léptét
 A vérragacsos, poros föld. Menj utadra
 Útmutatóm a trónig, s holnap esetleg
 A hátam dísze. Egyetlen halálhoz
 Nem kell több szó. Egy végcél van: a sintér.
 A kör bezárul: késekkel a késbe.

Csengő

Ez az a csengő, Duncan, mely a mennybe
 Hív minket vagy a pokolba. Imádkozz.

Lady Macbeth

LADY MACBETH Munkának látott.
 Az ajtók nyitva, eláztak a szolgák
 Gúnyt horkantva tisztuknek. Bájitalukban
 Mérgem, melytől a halál és az alvás
 Hajbakap hullájukért.
 HÉ. Kí az.
 HANG
 LADY MACBETH Jaj. Felébredtek, semmi se lesz belőle.
 A tett nem, csak a terve nyelhet el.
 A töröket odakészítettem,
 Meg kellett látnia. Ha nem hasonlít
 Alvó apámhoz, én tettem volna meg.

Macbeth

MACBETH Férfem te vagy.
 Vége. Ereibe
 Bár visszaönthetném a vért.
 LADY MACBETH Minek.
 MACBETH (kezét nézi)
 Szomorú látvány.
 LADY MACBETH Ez a korona.
 MACBETH Mészároltam, ugyanezzel a kézzel,
 Mi kardom elé került. Szolgálatában
 Kezem fehérlett vérben ázva is.
 Kardja voltam. A kardnak nincsen orra
 Kinyílt testek bűze számára. Bár
 Levághatnám a kezemet.
 LADY MACBETH Na, látod.
 Napodat saját árnyad feketíti.
 A saját kardod voltál, most először.
 Dagaszd csizmáddal ezt a Skóciát.
 S a fekete fehér lesz.
 MACBETH Mit tudod te.
 Én tettem. Ott ki alszik.
 LADY MACBETH Donalbain
 Szolgáival.

MACBETH

Egyikük nevetett
 Álmában, másik gyilkost üvöltött,
 És felköltötték egymást álmaikkal,
 S magukat is. Ott álltam hallgatódzva.
 De álomba ringatták magukat
 Újból imával.

LADY MACBETH
 MACBETH

Az jó ima volt.
 Főle emeltem töröm, s egyikük
 Uramsegítset kiáltott, a másik
 Áment, mintha látnák henteskezem,
 Mit menny vagy pokol ily bíborra szánt.
 S nem bírtam a rémült uramsegítésre
 Rámondani az áment.

LADY MACBETH

Csak ne töprengj
 Annyit.

MACBETH
 LADY MACBETH
 MACBETH

Nem bírtam áment mondani.
 Mondom helyetted. Ámen. Mondjam újra.
 Nekem kellett az irgalom, s az ámen
 Belém szorult.

LADY MACBETH

Mire kéne az ámen
 Utólag.

MACBETH

Mikor elvágtam a torkát,
 S kezemre szökkent vére, felüvöltött
 Egy hang: hé, ébredj. Macbeth megöli
 Az alvást. Azt, mely bűnünkben kiment,
 Az alvást, mely gondjaink csillapítja,
 A napi halált, nyüzsgőnek gyógyfürdőjét,
 Szív balzsamát és második fogását
 A természetnek, főledelelünket.

LADY MACBETH
 MACBETH

Miket beszélsz.
 S a „hé, ébredj” a házat
 Átjárta, Glamis megöli az alvást,
 S ezért Cawdor s Macbeth se alhat többé.

LADY MACBETH

Rendbe jön minden, mienk ez a nap.
 És tartsd meg könnyed a hullamosáshoz,
 Egy kis víz serkenti majd a füvet,
 Mely pocakjából nő sirja fölé.
 Nehéz saját urunknak lenni. A szokvány-
 Gondolkodás ne törje meg erődöt.
 A nyers bizonyítékot mosd le kezdről,
 Mért hoztad ide a töröket. Ott bent
 A helyük. Vidd vissza, s mázold be az alvó
 Szolgákat vérevel.

MACBETH

Iszonyodom
 Gondolni arra, amit cselekedtem.
 Nem merem újra látni.

LADY MACBETH

Gyöngé ember.
 A töröket. Az alvó s a halott
 Csak üres kép. A gyermek szeme fél
 Festett ördögtől. Ha van vére még,
 Bearanyozom, hogy büntől ragyogjon,
 A szolgák arcát. (E)

MACBETH

Mi az. Kí kopog
 Az éjszakámból vagy az éjszakádban.
 Szív kutya kém a déli kapunál.
 Kí vágyik a mészárszékre. Hóha, csönd.
 A hulla kezdő a szakmában, és
 Feledve új méltóságát, felállhat,
 Hajjal lefele ing feje tarkójának
 Három inán, amit nem vágtam el.
 Mi történt, hogy rémit minden zöreij,
 S békauijakkal elkapja nyakam,
 Mi nem történt még. Miféle kezét
 Plántáltak ide be, kikanalazza
 A szememet. Szem vagy kéz. Mire kell
 Nekem a szem, hogy lássa ezt a foltot.
 Ha egybegyűlnek mind a tengerek,
 Összes vízük se mossa le kezemről
 A vért. Vörösrre előbb festi be
 Kezem azt, ami zöld, az óceánt.

Lady Macbeth

LADY MACBETH

Egyszínű a kezünk. Fehér szívem
 A szégyenem. A déli kapunál

Kopognak. Menjünk a hálószobánkba.
Lemossa rólunk egy kis víz a tettet.
S oly könnyű lesz. Hogy magadra hagyott
Az erőd. Már megint kopognak. Vedd fel
Hálóruhád, hogy ébren ne találjon
Alvók között a véletlen. Ne töprengj
Pipogyan. (Ei)

MACBETH

A tettemről tudok. Bárcsak magamról
Ne tudnék. Álmból kopogd fel a
Királyi hullát. Hogyha megtehetnéd.

9.

Kapuőr

KAPUŐR Helyes a kopogás, uram. Dallama van, uram. (Énekel)

Levágta a karddal a mellbimbóját,
A látvány oly iszonyú volt —

Akárhogy kopogtok is, meg kell várnotok a kapu őret. A halottakat is fel-
ébresztenétek. Hát kell nektek egy kísértet a nyakatokba.

Csordult lefelé a hölgy szíve vére,
A térdéről csöpögött —

Messziről jött úr lehet, ha ilyen korán csap lármát. Mi annyira új a hold
alatt, hogy nem bírja kivárni a napot. Hé. Én is tudok kopogni: skót erdő-
ből való a lábam, akárcsak a kapu. Az erdőnek idő kell, uram. (Iszik) Ez-
zel az égő erdő is eloltható. (Kinyitja a kaput)

Macduff és Lennox

A szűm váratta meg önöket, uraim, ha kaput kell nyitni, én vagyok a meg-
testesült sietség. Belebotlottak a lábamba, hogy ilyen sandán néznek
rám. Jó láb volt, uram, míg félre nem lépett Angliában. Nincs hűség a
lábban, uram, ha nekilődül. Terhes lett, mármint a lábam, uram, így hát
elhajítottam a bannockbride-i csatatéren, hogy bemászhasák az angol
kukacok. A karomnak is lába kelt, uram, most együtt koslatnak, a szim-
metria kedvéért.

MACDUFF

Szögezzetek a kapuhoz, kapus.
(Megteszi a kardjával)

LENNOX

Máskor szedd a lábad, karcsonk. Szaladj.

Levágja a Kapuőr falábat. Lennox és Macduff nevetnek. Macbeth

MACBETH
LENNOX

Kapuőröd mutatóit, uram,
Beállítottuk. Készt egy kicsit.
Köszönöm a munkát.

MACBETH

Nincs mit, igazán.

MACDUFF

A munka — munka.

MACDUFF

Nem az, ha örömmel
Végzik. Hol alszik a király. Korán
Kell keltenem.

MACBETH

Az ott az ajtaja.

MACDUFF

Akkor felkeltem, parancsa szerint. (Ei)

LENNOX

Ma elnyargal a király.

MACBETH

Ez a terve.

LENNOX

Vesztett éjszakánk volt. Szálláshelyünkön
Bedőlt a kémény. Jajszó, sose hallott
Halálsikolyok nyüzsgöttek a szélben,
Talányos-iszonyú jövendölések,
Hogy tűzvész tombol majd, s az idő hasában
Megfordul a világ folyása. Baglyok
Lukakat kuvikoltak ál munkba. A szolgálak
Szerint szörnyen berúgott a föld a vértől,
S görcsösen ráng.

MACBETH

Bősz éjszaka volt.

LENNOX

Hasonlót

Sem őriz ifjú emlékezetem.

MACBETH

Takarítsátok ezt el, mielőtt

Felkel a király. Ne bántsza szemét

A vér, mit gyors buzgalom érte ontott.

A szolgálak elvonszolják a Kapuőrt, lemossák a kapuról és a padlóról
a vért. Macduff

MACDUFF
MACBETH
LENNOX
MACDUFF

Örömet vedel vért, Cawdor.
Vért. Nem értem.
Mi történt.
Olyan is van itt, aki érti,
Mi történt. Itt e szobában, vagy abban
Valaki tán frissen nyírt karmait
Görbíti már a korona felé,
S mellette tán egy másik feni kését
Egy jó döfésre, amelyet ezúttal
Elmulasztott. Mit bámultok. Amott
Az eledel. Zabáljátok döög
Szemeteket a képpel, amit láttam,
S nem elsőnek, mert nem vak kéznek a műve.

Macbeth és Lennox el

SZOLGA
MACDUFF
SZOLGA
MACDUFF

Hé, te. Harangozz.
Tudhatnám, miért.
Hogy ki ne lukasszam a pocakod.
Ez jó ok, uram. Éljen a király.
Hé,
Mit mondasz. Tudod-e kiről beszélsz.
Hát
A királyról. Mert a király az király, és
Ha nem ő, akkor más az. Ez vagy az.
Ez vagy az. A kutya politikát rejt
A nyelve alá. Tépjem ki, kölyök.

SZOLGA

MACDUFF

Két szolgál segítségével, akik lefogják és szétfeszítik az állkapcsát,
Macduff kivágja áldozata nyelvét. Ez üvölt

Harang sem kell már. Ébredjétek, thánok.
Evőkért kiált a hús. Bakók, zabálni.
Gyilkosság terített meg, árulás
Sózta a húst. Hadd lássam kezetek:
A fehér: vér. Ha nem bömbölsz, lenyakazlak.
Vessétek le a halált majmoló
Piheálmot, üljétek foga közé,
A végítélet fénye melegítsen,
Támadjatok fel, mint a koporsóból,
S fussatok versenyt, mint pondró s kísértet
A hústokért.

Lady Macbeth

LADY MACBETH

Milyen rút trombita.
Az ön műhelyében készült. Mért zavarja
Az ártatlanság álmát.

MACDUFF

Nem való
Gyengéd fülébe, törekeny lady, amit
Mondhatna nyelvem s az övé.

Banquo

Banquo.

A királyt megölték.

LADY MACBETH

S épp nálunk.

BANQUO

Akárhol,
Mindenütt szörnyű. Hazudsz, úgy-e, Macduff.

Macbeth és Lennox

MACBETH

Ha meghalok egy órával korábban,
Boldog az életem. E perc után,
Mi szent még itt, a sár s a vér között.
Avas a hír, rohadt a kegyelem.
Minden játék. Lefejtve a bor, s a kongó
Présházban csak seprő bugyog s pöffög.

Malcolm, Donalbain

MALCOLM
DONALBAIN
MACBETH

Kit siratnak.
Titeket. Nem tudjátok.

MACDUFF MALCOLM LENNOX	A véretek forrása eltömődött. Megölték apátokat, a királyt. Kicsoda. Két kamarása, ha nem hazudik A látszat. Kezük s arcuk annyira Maszatos, mintha mosakodtak volna A vérben. Törük szintén vörösen Pöffeszkedett a párnán, mint dicső Munka bizonyítéka. Örületől Mereven néztek ránk, mint hogyha szálla Volna szemükben mindaz, ami él. Nem bírtam dühömmel. Megöltem őket. Miért. Ki bölcs a döbbenetben, kit tesz Hanyaggá hűség, hideggé harag. Megálljt kiáltott értelmem, de túl gyors Szeretetem rátiport. Itt feküdt, Szürke testén vér hímzése sebek Tátongtak, a Természet kilukadt, hogy Bevonuljon a romlás. Gyilkosai Amott lucskosan, véres hüvelyükben A törük. Ha szeretni bír szíved, És bátor is e szív, hogy fogja vissza A kardot.
LADY MACBETH MACDUFF MALCOLM	Vezessetek innen el. Vigyázzatok a ladyre. Miért Kíméljük, öcsém, hangunkat — kiváltképp Nekünk van okunk zokogni.
DONALBAIN	Nyelvemem Az bénítja, mit siratnék. Apánk Holtteste terhes, bátyám, a mienkkel. El innen, mielőtt könnyekbe fülünk, Mielőtt földhöz szögez a fájdalom.
BANQUO	Vigyázzatok a ladyre. — Ha vékony Bőrünket már betakartuk, urak, — Pőrén túl könnyen sebzi meg a kard —, Vizsgáljuk meg, milyen ok okozhatta E véres munkát. Kétség s félelem közt Itt állok isten hatalmas kezén Néma gyanúmmal. Én is így vagyok. Így állunk mind az Ő kezén, aki Ha kedve támad, öklében a Földet Is behorpasztja. Bár támadna kedve. Öltsetek páncélt, s gyertek a terembe.

Malcolm és Donalbain kivételével mind el

MALCOLM	Mit tervezel. E gyásznéppel halotti Tort ülni nem tanácsos. Még a végén Minket falnak fel. Megyek Angliába.
DONALBAIN	S én Írországba. Különválva jobban Véd a szerencse. Tör mered ki itt Minden mosolyból. Ha a vérrokonság Közeli, akkor közelsége véres.
MALCOLM	Még repül a nyíl — térjünk ki előle. A bűcsű minket ne lágyítson el. Új itt az erkölcs, életünkre tör. Vért havazik a Hold.

Malcolm és Donalbain el

SZOLGA	Erjedt a sőr.
--------	---------------

10.

Paraszt a kalodában: húscafatos csontváz. Öregasszony. Fialat Paraszt. Hó

ÖREGASSZONY Adjátok vissza az uramat. Mit csináltak az uram-

mal. Nem egy csontdarabhoz mentem feleségül. Miért nem fizetted ki a földbért, te hülye. (Megüti a hullát)

FIATAL PARASZT (elhúzza a hullától) Miből. A kutyák már nekiálltak. Az egyik keze is oda. Gyűjtsük össze a maradékot, mielőtt még a kutyák elkészülnek vele. Nem számolják meg a csontjait ott, ahova megy. Ne bőgj. A képedre fagy a takony. Ha kikészülsz, ki gondolzza a gebémet. Asszonyt nem kapok, amíg tartozok a földbérrel. Azt mondják, lemészároltak valakit. A királyt. Hallod a lovakat. A vérszag miatt van. Nem tudjuk kikaparni innét. Még túl sok rajta a hús.

Lelapulnak a földre. Ross. Macduff

ROSS	Mi újság, uram.
MACDUFF	Mi. Nem látja.
ROSS	A véres tettet ki követte el.
MACDUFF	Kik nem tagadják már, és be se vallják, Mert Macbeth sírba segítette őket.
ROSS	Mért ölték volna meg, hisz aranyat Pisált nekik.
MACDUFF	Több aranyért. A holt Fölség két fia, Malcolm és Donalbain Meglépett — csak a gyanút örökölték. Csoda történt: a becsvágy tékozol. Akkor hát Macbeth Skócia ura.
ROSS	Kikiáltották. Scone-ban koronázzák.
MACDUFF	Scone-ba kíséri, sir, az új királyt.
ROSS	Nem, öcsém. Fife-ba kísérem magam.
MACDUFF	Én Scone-ba megyek.
ROSS	Ahogy tetszik. Aggó.
MACDUFF	A régi kabát rossz. Új kell. Vigyázzon, Hogy gallérja túl szorossá ne váljon.

Ellenkező irányokban el. A Fialat Paraszt és az Öregasszony nekiállnak, hogy kikaparják a holtat a kalodából

11.

Banquo

BANQUO	Megkaptad: Glamis, Cawdor és király vagy, Betelt a némberek szava. Attól tartok, Hamisan játszottál igazságukért. Azt is mondták, Macbeth, hogy nincsen ága Törzsednek. Én meg gyökere volnék Utánad jövő királyok sorának. Ha szakállas nővéreink nem hazudnak, Mint ezt fejed aroncsa hirdeti, Szép reményekkel miért ne teljek el én is. Jön egy király, kinek nincs ideje. Már Átsugárzik csontvázán a napom.
--------	---

Macbeth mint király, Lady Macbeth mint királynő. Ross, Lennox, urak

MACBETH	Itt a mi fővendégünk.
LADY MACBETH	Örömről Rés támadna, ha elfelejtenénk. Ma ünnepi vacsorát adunk, uram. Számítunk jelenlétére.
MACBETH	Királyom Rendelkezik velem, akit örökre És felbonthatatlanul köt a trónhoz A kötelesség. Ma még délután Kilovagol.
BANQUO	Igenis, ez a tervem.
MACBETH	Hiányoljuk majd az Államtanácsban Bölcs szavát, mely mindig sokat nyomott A latban. Nem baj, lesz nap holnap is. Messzire lovagol. Mostantól estig. S ha lovam lelassul, az éjszakától Kölcsönzők időt. De nem mulasztja el A lakománkat.

BANQUO	Semmiképp, királyom.	1. GYILKOS	Ezt tudatta
MACBETH	Mint halljuk, vérfoltos rokonaink, kik Az apagyilkosság tényét tagadják, Mesemondónak csaptak fel Angliában És Írországban. Többet erről holnap, Mikor egybetereinek az államügyek. Uram, most éjszakáig elbocsátjuk Lovastul. Fleance is elkíséri.	MACBETH	Velünk, Felség.
BANQUO	Úgy van,	2. GYILKOS	S ti hogy feleltetek erre.
MACBETH	Felséges úr. És szorít az idő. Gyorslábú, biztos lovakat kívánok, Hogy hátukra bízhassem önöket. Ég áldja.	MACBETH	Ahogy az úr kívánja.
<i>Banquo el</i>		1. GYILKOS	Ízlik a trágya, Mely hízlalja vetését. Férfiak Vagytok.
	Estig ki-ki a saját Ideje ura. Hogy még kedvesebb Legyen a társaságuk, egyedül Maradok vacsoráig. Ég önökkel.	MACBETH	Az ön engedelmeivel, uram. Hogyan. Imádkoznátok ezért a jó Emberért, aki élve lökne sírba Benneteket és engem is.
<i>Macbeth kivételével mindenki el</i>		1. GYILKOS	Összekulcsoljuk, uram, két kezünket A torkán.
	Ő nem Kell itt és most. Kellt-e valaha. Ha feltartóztathatná az időt. Én Négy bérelt kézzel feltartóztatom. Szolga.	MACBETH	Erősen imádkoztatok. A világ tanított minket imára. Rátok bízom e munkát, mely vele Végez s titeket felemel szívünkbe, Mely béna, míg az ő vére kering. Hazánkért imádkoztok.
<i>Szolga</i>		1. GYILKOS	Amiért Óhajta, uram. A világ annyiszor Csapott tarkón, hogy egyre megy nekem, Hogyan köpöm le.
	A mulattatásunkra rendelt Férfiak itt vannak. A kapunál. Jöjjenek be.	MACBETH	Engem a nyomor Sztiján nyomtak át, kirojtósodtam, Így hát minden kockára felteszem Az életem, dupla vagy semmiért. Tudjátok: Banquo ellenségeitek volt, S az enyém: lélegzete fojtogat Vértávolságból Tudjuk jól, uram.
SZOLGA		1. GYILKOS	Kitörölhetném pusztá hatalmammal A szememből s felmenthetném magam. Mégsem tehetem, közös barátaink Miatt, akiknek szeretete fontos. Meg kell siratnom, akit megölettem. Ezért is udvarlok halálügyes Kezeteknek, kölcsönbe kérem, akár Egy kesztyűt, hogy rejtse el markomat Az államügyek érdekében a Szemek elől.
MACBETH		MACBETH	Parancsára, uram, Megtesszük.
<i>Szolga el</i>		1. GYILKOS	Bármely torokkal, uram, Amelyet ránk bízni kegyeskedik. Dúlt anyagtokon átsüt a nemesség. Egy órán belül közlöm veletek, hol Cövekeljete le, s a pontos időt is, Mert ma éjjel meg kell lennie, és Nem itt, hogy hírem be ne feketítse. A teljesség kedvéért vele együtt Fia, Fleance is bukjon ugyanott Halálos ölelésetekbe és Napunk körén kívülré. Készen álltok. Készen. Bújjatok el és várjatok.
	Félelmem neve: Banquo. Túl sokáig volt mellettem — alattam Nem bír meglenni, se fölötte én Szilárd trónon. S ama pusztaság óta Fejfőléslegben szenved. KEVESEBB, MINT MACBETH ÉS TÖBB. Királycsináló Banquo. Meredező hímtaggá kurtítom, Míg őt és kölykét féreg hágja meg. Fejemen szalmaszár az korona. Holt vagy élő markomból idegen kéz Meddő jogaromat kitöri, mert Nem az én fiam lesz, ki vérem nyomában Masírozik, de ő nemz királyt. Érte szántsam fel az emberi testek Buja földjét. A hatalom csontmalmát Forgassam az ő sarjainak hasáért, Mely már az én dögtetememre vár. Kitépem a jövőndő nemiszervét. Ha belőlem semmi se jön, jöjjön belőlem a Semmi.	2. GYILKOS	Ez volt Banquo. A többi a kutyáké.
	Ki az.	1. GYILKOS	<i>Gyilkosok el</i>
<i>Szolga két gyilkossal be</i>		MACBETH	<i>Lady Macbeth</i>
	Kint őrködj, amíg nem hívunk.	LADY MACBETH	Miért egyedül, Felség. Így túl nehéz A korona. Hadd segítsék viselni. Ne süllyedjen torz képzelgésbe, folyvást Körötte keringve oly gondolatokkal, Melyek bár vele veszteket volna ki. A tett az tett, nem változtatható meg. Banquo elment? És visszatér.
<i>Szolga el</i>		MACBETH	Hová.
1. GYILKOS	Tegnap beszéltünk egymással.	LADY MACBETH	Ahonnán jött.
2. GYILKOS	Tegnap,	MACBETH	Közös sorsunk. Mikor.
MACBETH	Felséges úr. Engedelmeivel. És Megtfontoltátok, mit mondtam. Hogy ő Volt az, nem pedig ártatlan személyem, Ki hajdan kutyábbul bánt veletek, Mint a kutyákkal, Banquo.	LADY MACBETH	Az élet versenyfutás a halálba.

LADY MACBETH Simítsd ki arcod, uram és királyom.
Légy nyájas ma éjjel vendégeidhez.

MACBETH Jól van, szerelmem. Tégy te is így, kiváltképp
Banquóval szemben. Lelkem skorpióktól
Nyüzsög, asszony, de ma éjjel kimenőt
Kaptak. A trón inog. Leöblögetjük
Hatalmunkat a nyálunkkal, szívünk
Lárvája arcunk. Mai mosolyod
Őt illeti, Banquót. Noha szétmetéltük,
Nem öltük meg a kígyót. Összenő,
S olyan, mint új korában. És megint
Foga alatt lakik a mi csekélyke
Gonoszságunk. A dolgok folyása
Zökkenjen ki inkább, mint hogy hideg
Verejtéket vedeljünk, és sivár
Álmok könyörtelen szorításában
Vergődjünk éjjel. Jobb holtan a holtal,
Kit helyére lépve földbe tapostunk,
Mint kőpadra feszülni valamennyi
Idegünkkel. Duncannek sírja van,
S épp árulásunk segítette ki
Az élet lázrohamából. Mélyen alszik.
Tör, mérreg, felkelés és háború
Nem érdekli. Banquóra mosolyogj ma.

LADY MACBETH Mit tervezel.

MACBETH Bízd rám. A mosolyod
Banquóé.

LADY MACBETH Bár halálra mosolyognám.
MACBETH Ezt a világot férfiak csinálták,
Nem ingathatják meg csak férfiak.
Légy szép — a vendégeinkért kívánom.

LADY MACBETH Kívánnád magadért.
MACBETH Menyasszonyom
Neve Skócia.

LADY MACBETH *(Ismerteti a mellét)*
Én ágyaztam uramnak.

MACBETH Öltözzön, lady. A hatalom hideg.

LADY MACBETH Még visszasírod a melleimet. *(El)*

12.

Három gyilkos

1. GYILKOS Ki fogadott fel.
3. GYILKOS Macbeth.
1. GYILKOS Hol a felpénz.

A Harmadik Gyilkos megmutatja

2. GYILKOS Rongyokból süt a gazdagság. Barátom,
Bízunk benned.
1. GYILKOS Ez itt a bizonyíték.
(Kését a Harmadik Gyilkos hátába dőfi)
Barátom.
(Elveszi a felpénzt)
Mit akarsz.
2. GYILKOS A részemet.
1. GYILKOS Te nyírtad ki.
2. GYILKOS Nem, „ellenségünk”, Banquo.

Nevetnek

1. GYILKOS Nesze.
(Ad neki a halott pénzéből)
Kirájuk itt útmutatónak.
Könnyebb hozzájuk férnünk, hogyha a friss
Hulla fölé hajolnak az urak.
Tisztességes ember: még holtan is
Megszolgálja a felpénzt.
2. GYILKOS Most nyeli el
Az éj a napot.
1. GYILKOS S holnap pofánkba köpi
A következőt, s a mai nap a tegnapi
Okádéka.

2. GYILKOS Szeretnék végre én is
Nyelni valamit.
1. GYILKOS Itt jön a te húgod.
Megy minden, mint a karikacsapás.
Istállóba viszik a lovakat,
S az urak átvágnak a fák között,
Természetbarátok vagy mittedomén.
2. GYILKOS Tán megszimatozták a merényletet,
És majmaikat ültetik nyeregbe.
1. GYILKOS Egy jó orr mindent megérez.
2. GYILKOS Sietnek,
Hogy teletömjék bendőjüket.
1. GYILKOS Minket.

Banquo és Fleance, fáklyákkal

BANQUO Mi fekszik itt. Új szörnyűség. Ki ez.
FLEANCE Lehajolni se érdemes érte. Rongycsomó.
BANQUO Ma éjjel esni fog.
1. GYILKOS Rád.
BANQUO Fuss, fiam.
A bosszúért élj.
1. GYILKOS *(elmentszi Banquo torkát)*
Ez már túl van rajta.

Fleance kiszabadítja magát a Második Gyilkos markából, menekül

2. GYILKOS Hol a másik. Futni hagytad.
(fogja a karját)
A patkány
Átharapta a csuklómát.
1. GYILKOS Pedig
Munkánknak ő volt a jobbik fele.
2. GYILKOS Hogy dolgozzak így — kilátszik a csontom.
1. GYILKOS Mit tudom én. Jelentsük az eredményt.
Várj.
(Levágja Banquo nemi szervét)
Szerelmi zálog kenyéradónknak.
A rossz gyökere.
2. GYILKOS Ez többé nem áll fel. *(Nevet)*

13.

Díszvacsora. Macbeth. Lady Macbeth. Urak és szolgák

MACBETH Ismeritek a rangsort. Üljetek le.
URAK Felséges úr, köszönjük.

Néma harc a helyekért

MACBETH Mi magunk
Elvegyülünk a társaságba szerény
Házigazdaként. Szívünk asszonya
Ékesítse a trónt. Ő nyissa meg
A díszvacsorát, üdvözlő szavakkal.
LADY MACBETH Te szólj helyettem, uram, üdvözölj
Mindenkit, így tesz az én szívem is.
MACBETH S mind köszöni neked, teljes szívéből.
Közétek ülök, a középre.

Az urak versengve kínálják fel Macbethnek a helyüket

Bort.

Első Gyilkos

Véres az arcod.
1. GYILKOS Banquo vére az.
MACBETH Jobb rajtad, mintha benne. Célhoz ért.
1. GYILKOS *(a szárnycsapkodás mozdulatával)*
Úton van, Felség. És eső zuhog
A torkába. Nekem köszönheti.
MACBETH Te gégemetszők gyöngye. Jó az is,

1. GYILKOS
MACBETH

1. GYILKOS
MACBETH
1. GYILKOS
MACBETH

Ki Fiance-szel tette ezt. Hogyha te vagy,
Nincs párod.
Uram, kicsi volt a hal
Hálónkhoz. Átcsúszott bogai közt.
A skót szelek megint billegtetik
A koronám. Lennék márványszobor már.
Óltözhetnék egy emlékműbe élve,
Mint a holt Duncan. Parasztokból kisajtott
Boromat vedelik, a nyálamat
Vérem ízére várva. Barátaim,
Igyatok. Banquo végérvényesen kész.
Mint ez a slaug, mely tovább csöppintette.
Gúnyolsz. Ember, ki súgta ezt neked.
Minden szakmának vannak viccei.
Kimúlt a kígyó. Kölyke megszökött,
Öröklött mérge megéri majd, de még
Fogatlan. Menj. Ezt a játékot vidd el
A kölykeidnek. Vannak kölykeid.
A nyelveden életük. Tartsd szádat.
Holnap jöjj újra.

Első Gyilkos el

LADY MACBETH
MACBETH
LENNOX

Királyi uram,
Vendégeink éheznek teli szájjal
Figyelmedre. Fűszertelen a hús
Enélkül.
Kedves buzdítóm. Szeresse
Gyomrotok is, mi ízllett inyeteknek.
Kegyeskedjék helyet foglalni, Felség.

Macbeth székén Banquo szelleme

MACBETH
ROSS
MACBETH
LENNOX
MACBETH
LENNOX
MACBETH
URAK
MACBETH
URAK
MACBETH
ROSS
LADY MACBETH
MACBETH
LADY MACBETH
MACBETH

Tetőnk alatt az egész skót nemesség,
Ha tisztelt Banquónk nem hiányzana,
De inkább korholom, semhogy sirassam —
Remélem, nincs baja.
Rossz hírbe hozza
Ígérését hiánya. Királyi ajándék
Volna, ha leülne közénk, uram.
Nincs szabad szék.
Ez itt a helye, Felség.
A helyem. Hol van.
Itt van, a középén.
Ki tette ezt velem.
Uram, mi baj.
Baj nem volna, ha nem látná szemem.
Örömet látnátok így, mi.
De uram —
Nem mondhatod, hogy én tettem. Nem én.
Nem a kezemmel. Ne rázd úgy felém
Vérmintás sisakodat. Soha többé
Nem cserélheted be a koronámra.
Menj a pondrókhoz. Ott várj rám, barátom.
Menjünk, urak. Rosszul lett a király.
Maradjatok, tisztelt barátaim.
Gyakran van így fiatal kora óta.
A roham tovatűnik egycsapásra,
S magához tér. Hogyha nem bíztok ebben
Megsértitek s elnyújtjátok a kínját.
Hagyjátok s egyetek. — Hát férfi vagy.
Olyan, ki szembenéz azzal, mibe
Az ördög belesápad. Látod a hullát
A székemen. Banquóra mosolyogj.
Ostobaság. Félelmed képei.
Álomtör, Duncanhez útmutatód.
Pacskolsz a rémület magzatvizében.
Mért félni félelmetől s a mienktől.
Kandalló-menti vénasszonyomese
Borzongat így. Pfuj, szégyen és gyalázat.
Pofákat vágni üres szék felé.
Mit akarsz. Tetemenen gázolunk át,
Míg élünk. Lemetéljem húsdodat
A csontodról és vessem a kutyáknak.
Ha temető nem tartja meg, amit
Mögénk ásunk, keselyűk gyomra legyen
Utolsó gödrünk.

Banquo szelleme eltűnik

LADY MACBETH
MACBETH
LADY MACBETH
MACBETH
LADY MACBETH
LENNOX
ROSS
MACBETH
ROSS
MACBETH
LADY MACBETH
LENNOX

Kiherélte a téboly.
Én láttam őt. Ömlött a vér, mielőtt még
Az állam csontboltozatát a törvény
Feltornyosította. Számátalan gyilok
Azóta is. De eddig, ha az agy
Kilocsant, akkor kész, nincs folytatás
Utána. Jövővel terhesek ma a holtak,
Fejükben hús luk, melybe szél fútyul
S eső esik, de ők felállnak újra,
Lelőknek székünkről, vagy nyomorult
Hátunkra pattannak, pusztán azért,
Hogy meglovagolják felséges személyünk.
A barátaink várják a királyt.
S mi Banquót. Barátunkat. Bort ide.
Még. Éljetek sokáig. Éljen ő is,
Banquo. Hozzatok friss húst. Egyetek.
Mi hasba csusszan, többé nem haraphat.
Nyeljetek — gyorsan nőnek a halottak,
Jövőnkkel makkoltatva múltjukat.
Bár felfalhatnám egy étvággal a
Világ összes húsát, hogy fel ne keljen.
Mért szögezed rám, bajtárs, szemedet, mely
Nem a tiéd már. Varjak tulajdona.
Menj. Nincs több véred. Ereidben eső van.
A csontjaiddal magadra maradsz,
Inged a föld. Menj, dögtetem, vagy öltsd fel
A húsdodat újra, s hívj kardviadalra
A pusztaságba.
Megkurtítja álmát
Az állam gondja. Királyok igája, urak.
Építhet ránk —
Bízhat bennünk, királyunk.
Mit is tehettek kísértetek ellen.
Tírátok építsek. Magamtól is
Elfordítottok semmibe véve véres
Látomásom. Az ő anyagából vagytok,
Min átjár halál s rémület.
Miféle
Látomás ez, uram.
Szemet csinálók
Neked ezzel a karddal.
(*Macbeth kardja elé áll*)
Menjtek. Jó éjt. Ne kérdezzetek.
Gyorsan, gyorsan. Most nem számít a rangsor.
Felségednek jó alvást hadd kívánjunk.

Az urak gyorsan el

MACBETH
LADY MACBETH
MACBETH
LADY MACBETH
MACBETH

Elmentek.
Ei.
Azt mondják, vért kíván
A vér. A fák beszélnek, és a kő
Megindul a gyilkos ellen. Ez hazugság.
Tart még az éj.
A hajnalal tusázik.
Banquo pontosan jött a vacsoránkra.
A vérét követelte vissza, mi.
Majd máséból kap. Olcsó ez a lé.
Mit szólsz, hogy Macduff kikoszorázott.
Mindegyikük házában van legényem,
Akinek megfizetem a fülét.
Tegnap a régi pusztán ki akartam
Kérdezni szakállas nővéreimet,
De nem jöttek el. Lakhatnak akárhol
E Skóciában, megtalálom őket,
Még ha meg is kell forgatnom a földjét,
Vagy kőből kell körömmel kikaparnom,
Hogy kifaggassam őket. Tudni akarok
Mindent. Szerecsém építőköve
Lehet akármí. Olyan messzire
Gázolt a vértengerben ez a láb:
Már egyre megy, hogy vissza vagy tovább.

LADY MACBETH Mi fejben forr és kezét követel,
Azt megtenni s nem kimondani kell.
Életünket felhossa a halálból
Az alvás. Vár az ágy.
MACBETH Engem a kezdő
Félelme bánt, a kontárság ijesztő.
A mézárásban újoncok vagyunk.

14.

Parasztok kúszva-mászva faragott köveket cipelnek. Két alak

1. ALAK Ez a végítélet. Mennek a kövek.
2. ALAK Dunsinane-be. A skót király várát épít Skócia el-
len.

15.

Lennox. Nemesúr

LENNOX Tényeket közlök. Értelmezze ön.
A kövek furcsán összeillenek,
Csak ennyit mondok. A jó Duncant siratja
Macbeth. Nos hát, halott volt. Az erényes
Banquo túlon túl későn lovagolt ki.
Mondhatja persze: Fleance ölte meg.
Mert megszökött Fleance. Lóra ne üljünk
Túl későn. Ha fiunk van. És ki ne
Gondolna Malcolmra és Donalbainre
Undorodva. Galambösz apjukat
Mészárolták le. Átkozott merénylet.
Hogy búsult Macbeth. Nem metélte szét
Jámbor dühvel rögtön a két delikvenst,
Kit még leláncolt álom és ital.
Nem nemes tett volt. Sőt bölcs is, mivel
Szégyentelen tagadásuk minden érző
Szívet gyötörne. Macbeth ezért a legjobb
Úton járt mindig, veleszületett
Fenséggel, és ha kézre kerítene
Duncan fiait és Banquo fiát,
Azt hiszem, egyazon iskolapadban
Tanulnák meg, mit kap, ki megöli
Apját az államkincstár érdekében.
Mert futva véres örökségük elől
Feltöltik ezt. Nem furcsa. S Macbeth ebből
Is hasznot csíhol, legkegyesebb urunk.
Parasztjainknak nem megkönnyítette
A földbért, mely gyomrunkat nyomta már.
Nem megajándékozta gazdagon
A Duncanhez s hozzá hű katonákat.
S milyen takarékos: mondják, lovai
Az istállójában lóhúst zabálnak
Az éjszaka óta, mikor tetője alatt
Elvérezett Duncan, s két paripa kitört
Az istállóból, szétrúgva falát,
S egymásnak estek, patákkal, fogakkal,
És szétdarabolódva lezabálták
A tört csontokról ember módra egymás
Húsát.

NEMESÚR

LENNOX

NEMESÚR

LENNOX

NEMESÚR

Hallottam erről.
És mi hír
Macduffról, ki az ön barátja volt.
Csak addig, amíg távol nem maradt
A díszvacsoráról egy „Én nem, Uram”-mal,
S Malcolmhoz készül, Angliába, aki
Mint mondják —
Nekem ön mondja először.
Élvezve Szentfazék Edward kegyét
Örökségét akarja, s esküszik,
Hogy megsegíti az Ég és Anglia,
S hadseregünknek visszaadja fényét,
Húst asztalunkra, éjjelünknek alvást,
És várainkba véres tör helyett

LENNOX Szabadságot hoz, mit — minő hazugság —
Nélkülözünk az utóbbi időben.
Mondjak többet.
Megbotránkoztatott.

Szünet

NEMESÚR
LENNOX

NEMESÚR
LENNOX

Skócia fölött füstizű az ég.
Kigyulladt néhány vár.
S néhány falu,
Alkalmas fákyák a gyújtogatáshoz.
Nincs paraszt, kit sajnálnék Skóciáért.
Skóciánál királya többet ér.

16.

Dunsinane. Macbeth iszik

MACBETH Üdv Macbeth, Skócia királya üdv.

Nevet, míg le nem esik fejről a korona. Végiggurul a padlón, Macbeth utána kúszik és felfogja a jogarával. Feldobja a levegőbe, ismét elkapja a joggal, megpörgeti stb. Hírnök

HÍRNÖK

Hír Angliából, uram, Macduff és Malcolm
Hadba gyűjti kikötők sőpredékét
A skót koronáért. (E)

MACBETH (*fejére teszi a koronát*)

Malcolm a gyerek.
Macduff, kit elfelejtettem levágni,
Bár a királyölésben megelőztem.
Legjobb ellenségem. Ki üvölt így. Az alvó
Királyné. Ne aludj, mert kiüvöltöd,
Hogy mért üvöltesz, míg alszol, királyné.
MACBETH MEGÖLI AZ ALVÁST. AZ ALVÁST,
MELY BŰNÜNKBŐL KIMENT. Félelmemet
Így hívták: Banquo. Nevét porba írtam.
Dunsinane-be nem jönnek el a holtak,
Agyalszárnny ily messzire nem repít.
Tróntermemben nem is férnének el,
Nem egyedül, tömegben rohadoznak.
A holtakat hadd mulattassák holtak. (Nevet)
ÜDVE, BANQUO, TÖBB MINT MACBETH S
KEVESEBB.

Boszorkányok

BOSZORKÁNYOK Üdv Macbeth, Skócia királya üdv.
MACBETH Végre. A pusztánkon kerestelek.
1. BOSZORKÁNY Kószálva legeljük a véres skót füvet.
MACBETH Ily messze eljöttetek, Dunsinane-be.
2. BOSZORKÁNY Hogy boldogságod ormán lássunk élve.
3. BOSZORKÁNY Nyalánksággal kedveskedünk neked.
1. BOSZORKÁNY Egy újszülött keze. Nézd, még meleg.
Tegnap fojtotta meg az anyukája
A combjai közt. Ezért ma négyrét vágta
A hóhér.
2. BOSZORKÁNY Nézd itt ezt a kutyagyomrát,
Melyen pár napja egy paraszt vonult át.
3. BOSZORKÁNY Királyi zászló, emberbőrből készült,
Dunsinane-ért, amely csontokra épült.
MACBETH (*az ajándékokkal teli tálcát a boszorkányokhoz vágja*)
Mit érdekel a föld, amin megyek.

A boszorkányok nevetnek. A terem ingo. Macbeth elesik. Négykézláb

Hogy lent milyen, megtanulom korán.
Azt mondjátok meg: talpon hogy maradjak.
Malcolm hada és Banquo sarja győz-e.
Kaptatok vért vedelni. Kéne több.
Feleljetek. Skócia minden sirja tiétek
Egy pillantásért az idő belébe.

A boszorkányok ráülnek lovaglólásban, kitépik a haját, rongyosra szagatják a ruháját, az arcába fingnak stb... Végül otthagyják félmez-

telenül a földön, rikoctozva dobálják egymásnak a koronát, egyikük végre felteszi a fejére. Foggal és karommal harcolnak a koronáért, miközben egy NAGY HANG a következő szöveget mondja

NAGY HANG Kenedelj vérrel, neked ölni kell,
Az ember szar, az élete röhej,
Mert akit asszony szült, az nem mutat
Haláloznak a testedben utat.
Nem győznek le, míg a birnami erdő
Harci menetben Dunsinane-be nem jó.

A boszorkányok eltűnnek. Macbeth meztelenül, hason csúszik a koronáért, összegyűjti ruhája rongyait stb.

MACBETH A szél keresztjére a templomokkal,
Tornyait a porba csavarozd,
A nemességre tornyozd várait,
Hajóimat hullámaim igyák fel,
Parasztjaimmal trágázd földemet,
Nem félek. Most már mitől kéne félnem.
NINCS, AKIT ASSZONY SZÜLT BIRNAMI ERDŐ.
(Fejére teszi a koronát)
Malcolm és Macduff, jöj lándzsahegyemre.
Véres hüvelyükből mézszárszéki útra
Sikoltottak ki titeket a nők.
Ki fogja be az erdőt, ki vezényli
A fákat. Minden felkelés lefekszik,
Míg nem menetel Birnam erdeje.
Időm teljes. A kések tánca közt
A végső szökkenésig ép marad
Macbeth, csak egyszerűlt halála les rá.
Ez izzaszt pőrén a hajnali fagyban.
Szívem veri bordám, minden ütés
Halál. Számolj halkabban, óramű.
Most. Most. Megint. Ez úgy döng, mint a dob,
S a hártya én vagyok. Hát hallanom kell
Folyvást. Bár süket lennék. Újra hallom.
Mit halál nem fenyeget, az halott.
Az életem nem hosszabb, mint halálom.
Túl gyorsan ver. Hé te, tartsd be a taktust.
Már nem ver. Minden csöndes. Éljen tovább,
Lázadó hús. Jogarom. Koronám.
Macbeth vagyok, király, halálparancsnok
Skóciában. Mi szorongatja torkom.
Mellem körül összezáru a négy fal
Kőingemben hogy vegyek levegőt.

Szünet

Egy percre nyitva állt a sír előttem,
Vasíz a nyelvemen, bomlásszagot
Erjeszt a húsom. Az vagyok, aki.
Kutya gyomra se lenne túl bűdös,
Ha belebújhatnék sírom elől.
Visszamennék a gyerekkbe, ki voltam.
Halottaim bőrét magamra húznám,
Gyarló testem bújtatnám rothadásba,
Hogy a halál jelmezében elálljak.
Az angyalok hadát hadd szaporítsam.
Halálom ellen hullabástya körben.
Van asszonyod, Macduff. Van gyereked.
Macduff, nincs asszonyod, nincs gyereked már.
Katonák.

17.

Lady Macduff gyerekekkel. Macbeth két katonával

LADY MACDUFF Miféle pofák.
MACBETH Ön mást sose lát.

A katonák megölik a gyereket

Csak egy tojást költött ki, lady. Nincs több
Levágnivalója. Most önön a sor.

Lady Macduff el. A katonák követik. Hallani a kiáltozását.
Macbeth a színpadon marad, míg csönd nem lesz

18.

A katonák Macbeth elé hurcolnak egy megbilincselte Nemesurat

KATONA Ez itt az áruló. A vára ott ég.
MACBETH Ki mondta, hogy gyújtátok fel a várát.
KATONA Másként, uram, le nem fűleljük.
MACBETH Akkor

Hamuból piszkáljátok ki a zsákmányt.
Árulásáért hogy óhajt fizetni.
Ahogy te is majd, ha eljön idő.
A fejével, mint a többi árulók.
Hát hollótáért háborúskodunk.
Hadunkon híznak Skócia férgel.
A barátja volt.

Míg nem lett áruló.
Mért vágyik a fejére. Skóciáért,
Vagy mert eláruhat még többet is,
Mint Skócia.

Kész vagyok itt e karddal...
MACBETH Ön kész van. Nos, nem kell a bizonyíték,
Míg hűségét félelme szavatolja.
A hamu nem mossa fehérre önt.

NEMESÚR A te hamvad se mossa le a vért,
MACBETH Amelyben captatsz. Tudsz-e úszni, véreb.
Filozófus. Van ilyen. Nem akar
Négykézláb, kötélén mint udvari
Bolond tüzelni ellenem, uram,
Ha ketten vagyunk. Semmi sem mulattat
Dunsinane-ben. Nincs újság, ott az isten
Háta mögött. Nos, uram, nem akar.

A katonák nevetnek. A Nemesúr Macbeth arcába köp. Szünet

Visszaadja a nyálat, amelyet
Az asztalomnál nyeldekelt önökkel,

Lennox és Ross közben letörlik arcáról a nyálat

Mikor még volt tisztesség benne is.
Ő tisztességes áruló ma is még,
Sírja előtt kifizeti a számlát.

A katonák nevetnek

Az árulást nem mossa le fizetség,
Se rólam a vért, mások vérét s a tiédet,
Mit mindjárt saját képedbe okádsz.
KATONA Hadd tanítsuk meg négykézláb, kötélén
Sétálni. Tud táncolni, nagyuram.

A katonák dárdákkal táncra bírják a kötélre fűzött Nemesurat

Az özvegye hol van. Hadd lássa e táncot.

Más katonák behozzák a ladyt

ROSS Kérem, uram, a ladyt mentse meg
A csöcseléktől, mely ma erre száll rá,
Holnap meg arra.
MACBETH Tetszik önnek. Rajta.
Barátunkkal, Lennoxszal ossza meg.
(A katonáknak)

A romok közül kifogott arany
A koronáé. Fegyverekre kell
Anglia ellen.
(A Nemesúrra mutat)
Ez meg a tiétek.
KATONÁK Mit csináljunk vele.
MACBETH Amit akartok.

1. KATONA (a fogolyhoz)
Uram, király lesz.
2. KATONA (négykézláb)
Itt a trónja, Felség.
3. KATONA (földdel teli sisakot borít a fogoly fejére)
A koronád.
1. KATONA Nem örül, hogy király.
2. KATONA (ledobja magáról a foglyot)
Még nincs felkenve.

Kötélen fogva vonszolják a földön a foglyot

- ROSS Maga a skót királyság
Röhejük tárgya.
- MACBETH Engem szórazoztat.
Akárcsak katonáimat. Talán
Sajnálja tőlünk a szórazozást, sir.
4. KATONA Most jövök én. Van egy ügyünk az úrral.
Apám belehalt a földbértartozásba,
Nagyságos úr, és én mint hű fia
Kiegyenlítem számláját. Mihelyt
Olyan lesz, mint apám, mikor a vár
Udvarán széttépette a kutyákkal,
Hogy színjátékkal kedveskedjen a
Hölgyeinek, kvittek leszünk, uram.
Most én játszom el hölgyének a művet.
1. KATONA Meg én.
2. KATONA Mindig is érdekelt, hogyan
Néz ki egy úr az irhája alatt.
3. KATONA Tán ott rejlik, mi úrrá teszi őt.
1. KATONA A lelkeig vetköztessük le. Rajta.

A katonák megnyűzzák a foglyot

- MACBETH (nézi) Mint hogyha ismernék Ovidiust. MÉRT
VONSZ MEG MAGAMTÓL, BÓGTE MARSYAS,
DE KÖZBEN ISTEN LENYÚZTA A BŐRÉT
A TAGJAI RÓL, ÉS MÁR CSUPA SEB VOLT,
KILÁTSZOTT MÁR AZ IZMOK SZÖVEDÉKE,
FELTÁRULT AZ EREK CSÖRENSZERE,
ÉS KÉZZEL LEHETETT TAPINTANI
A SOK ZSIGERT. Hát te, asszony, miért bõgsz.
Hazudnak a papok. Nem vagytok Egy Test.
- ROSS (halkan) Marsyas paraszt volt.
- MACBETH (nevet) Ezek más idők.

Az elszenesedett várkapun fejjel lefelé lóg a leölt várúr

4. KATONA Ráismer, úrhölgy, a parasztra, ki
Az ön kutyáihoz járt iskolába.
- ROSS, LENNOX Ez lázadás.
- MACBETH Igen. Vékony a jég,
Min parasztjainkat pörköljük. A trónt
Védjétek meg, s az megvéd titeket.
Katonák. Szeretitek a királyt.
- KATONÁK Üdv Macbeth, Skócia királya.
- MACBETH (a Negyedik Katonára bök)
Levágni.

Hosszú hallgatás. Aztán a katonák végrehajtják a parancsot

19.

Orvos. Udvarhölgy

- ORVOS Maga látta alva jární.
- UDVARHÖLGY Láttam őt.
Kezét mosta az üres levegőben.
S kik ezt előbb látták, nem láthatók már.
- ORVOS A természet furcsa bomlása: alva
Jární s kezét mosni a levegővel.
S hallotta, hogy álmában mit beszél.
- UDVARHÖLGY Csupa olyat, sir, amit nem idézek.
- ORVOS Az orvosban megbízhat. Mondja, lady.

- UDVARHÖLGY Se önnek, sir, se másnak. Nincs tanú,
Ki igazolná állításomat. — Jön.

Lady Macbeth

- ORVOS Nyitott szemmel.
- UDVARHÖLGY Igen, de mégse lát.
- ORVOS Tágas temető a szívünk.
- UDVARHÖLGY Odanézzzen.
- LADY MACBETH Még egy folt. Itt is. Újra kiütöközik.
- ORVOS Beszél. Felírom, mit mond.
- LADY MACBETH Tűnj mocsok.
Moss kezet, kedvesem. Már szól a csengő,
Itt az ideje, hogy megtedd, uram.
Mi, katona és fél. S ha kiderülne,
Mit féljünk, hogyha törvény a hatalmunk.
Ki hitte volna, hogy annyi a véred,
Te vénember.
Valóban ír, uram.
Macduff nős volt. Nincs többé gyereke.
Hogyhogy nem lesz már fehér ez a kéz.
Egy szót se többet. Szék ez, semmi más.
Én mondom, nem térhetsz vissza a sírból.
Még mindig érezhető itt a vérszag.
Kért markolod azt a tört, uram. (El)
Csak nem fogyott ki a tintája, sir.
Ez az eset nem illik praxisomba.
Egyébként ismertem pár alvajárót,
Ki Istennek tetszően halt meg, ágyban.
Kitört az angol háború, sir. Írjon.
Nem én. Kirört az angol háború.
(Lenyeli, amit eddig irt)

20.

Lennox és Ross, katonákkal, más-más irányból

- ROSS Hová, uram.
- LENNOX Győzni.
- ROSS Itt ez az út visz
Dunsinane-be.
- LENNOX Én is oda megyek,
De Birnamen át.
- ROSS Ott az angol hadak.
- LENNOX S a skót király.
- ROSS Uram, ez áruslás.

A katonák felsorakoznak egymással szemben

- LENNOX Bezárul, sir, az áruslás köre.
(Ross katonáinak)
Skótok pora kell vagy angolok sőre.
- KATONÁK Birnambe.

21.

Macbeth. Orvos. Hírnökök

- MACBETH Nem kell a jelentésed. Szökjenek mind.
Míg a birnami erdő Dunsinane-be nem jó,
Nem sápaszt félelem. Malcolm kölyök csak,
Asszony szülte, s elszemtelenedett
Londoni kurvák verejtékes ágyán,
Ezért bátornak vélik. Fussatok,
Urak, parasztjaitoktól, nyálni talpát,
Ha már az enyémtől csömört kaptatok,
És kússzatok Anglia szoknyája alá.
A koponyámhoz nőtt a korona,
S nem ver szívem, amiért hordhatom,
Gyorsabban, mint a legelső napon.

Hírnök

Pörköljön az ördög feketére. Te
Tejesképű, te libapillantású.

HÍRNÖK Tízezer —
 MACBETH Liba.
 HÍRNÖK Katona, uram.
 MACBETH Metszd fel a képed, bohóc, kend vörössé
 Félelmedet, vagy én faragom újjá,
 Liliommájú. Milyen katonák.
 Halál a lelkedre. Félelmet áraszt
 Sisakod alatt a halotti lepel.
 Felköttesselek száradni a fára.
 Milyen katonák, savópofájú.
 HÍRNÖK Angol
 MACBETH Hadak, engedelmevel. Aztán, uram —
 Horrd el a képed.

Hírnök el

Seyton. — Sztrájkol a gyomrom,
 Ha látom a népem. Seyton. E háború
 A trónhoz láncol vagy lerángat onnan.
 Elég sokáig éltem, pusztaságba
 Vitt az utam, csizmám alatt avar
 Zörög még. Engem elkerül a vénség
 Hozadéka, tisztesség, szeretet,
 Szófogadás, barátok serege.
 Helyette átkok a hátam mögött,
 Ameddig a török kurták. Mostanában
 Nőnek. Felmondaná, de nem meri
 Szájhősi, hű szolgálatát a banda,
 Mert töreimtől félni oka van.
 Seyton.

Seyton

SEYTON Parancsol, uram.
 MACBETH Új hírek.
 SEYTON Mind egybehangzó.
 MACBETH A páncélotmat.
 Harcolunk. Míg lemetélik a húst
 Csontomról.
 SEYTON Még nincs itt az ideje.
 MACBETH Küldjön ki még több katonát, kopaszra
 Fésülje hazánkat. Kötélre, ki fél.
 A páncélt. Hogy van a beteged, doktor.
 ORVOS Nem olyan beteg, csak álombeli képek
 MACBETH Rémsége nyomasztja.
 Gyógyítsd ki ebből.
 Nem csillapíthatod beteg kedélyét
 Kiirtva emlékeiből a kint,
 Betűit kitörölve az agyából.
 Nincs szered, mi lelapátolja a szívről
 Kőlönceit, édes felejtés.
 ORVOS Ebben
 MACBETH A beteg lehet csak saját orvosa.
 Vesd a kutyáknak tudományodat.
 Adjátok rám a páncélt. Hol a lándzsám.
 Több lovas, Seyton. Doktor, mind lelépnek
 A lordjaim. Siessetek. Ha az ország
 Vizeletét lecsapolnád — én eret
 Már vágtam rajta —, s feltárnád a kórt,
 És rútol megnyüzött testét korábbi
 Egészsége szintjére öblögetnéd,
 Tiéd volna tetszésem és e tetszés
 Visszhangja. Szakítsd szét, ember, a szíjat,
 Ha már nem tart. Engem nem az ijeszt, ha
 Lukas a vért. Nincs hajtószered, orvos,
 Anglia ellen. Sisakomat. És vedd
 A koronát. Na, akarod. Mitől félsz
 A leginkább, Seyton.
 SEYTON Hogy ürül az erszény.
 MACBETH Nesze egy dagadt. Fektesd a síromra,
 Ha kiürült.
 SEYTON Ön túléli, remélem.
 MACBETH Hé, Seyton. Szeretted királyodat.
 SEYTON Nem én.
 MACBETH Akkor mért akarod, hogy éljek.

SEYTON Mert egy hús vagyunk az angol kutyáknak.
 MACBETH De mihelyt hátamba döföd a lándzsát,
 Nem vagyunk egy hús.
 SEYTON Igaz.
 MACBETH *(átadja neki a lándzsáját)*
 Vidd helyettem.

El, hátat fordítva Seytonnak, aki követi

ORVOS Itt halálszag van. A pénz szaga vonzott
 Ide. Bár szegény volnék még.

Egy cselédlány fut át a szinpadon

Madame,
 Van-e számomra ágya.
(A cselédlányt követve el)

22.

Katonák kergetnek egy Parasztot. A Paraszt összerogy

1. KATONA *(a Paraszt fölött)*
 Miért futsz el, Paraszt, a király katonái elől.
(Megfenyegeti fegyverével)
 Félsz.

PARASZT Igen, uram.
 2. KATONA Ez fél. Itt a kötél, Paraszt.
 PARASZT *(kétségbeesve)*

1. KATONA Éljen a király.
 PARASZT Miféle király, te rongy.
 2. KATONA *(ravaszul)*
 Hát Skóciáé.
 A nevét is tudod.

PARASZT *(Szünet után, megkönnyebbülve)*
 Duncan, uram.

1. KATONA Új ok a kötélre. Kétszer kell felkötnünk. A mi kegyelmes
 királyunkat és hadurunkat Macbethnek hívják, és ezt a kötelet
 ajándékozta neked, paraszt, hogy megtanulj röpülni. Jegyezd
 meg a nevét örök időkre.

A Paraszt imádkozik

(A nyakába veti a hurkot) Ámen.

Angol katonák jönnek, és a menekülő skót katonák után vetik magukat. A Paraszt kihúzza a fejét a hurokból és el akar szaladni. Az angol katonák visszajönnek és elcsípi

PARASZT *(pánikban)* Éljen Macbeth, Skócia királya.
 ANGOL KATONA Ez volt utolsó éljened. Felkötünk, kutya, emiatt a
 név miatt mint Skócia ellenségét.

Ismét a nyakába vetik a hurkot. Skót katonák jönnek, és a menekülő angol katonák után vetik magukat. A Paraszt kihúzza fejét a hurokból és ülvé marad

PARASZT Felkötöm magam, mielőtt még a katonák visszajönnének,
 ezek vagy amazok. Árva fejem, túl gyorsan halad neked a világ.
 Legalább nem szenvedek sokáig, ez itt jó kötél. *(A nyakába veti a hurkot)* Jöjj, Jézus Krisztus.

23.

Macbeth. Seyton. Katonák. Kiáltás: „Jönnek”

MACBETH Lobogózzátok fel külső falainkat.

Katonák el

Bögnék. Mit félnék. Mintha életük
 Nem halál volna. Szünjön meg a bögés.

Jönnek. E vár Skócia csúcса. Hadd Eddze rajta tejfogát ez a Malcolm S Lordjaim, kik parasztjaik kezével Ide tornyozták, vakarják kövét Karmaikkal, miket túl hosszúra Engedtem nőni, s heverjenek előtte, Míg egymást harapdálják, és az éhség Befalja s a dögvész elrohasztja őket. Kitéptük volna a szakállukat, Hazavertük volna mindet Angliába. Ki rikácsol.

SEYTON Az asszonyok, uram. (El)

MACBETH Hideg veritékem ízét elfeledtem. Régen borzasztott az éji kiáltás, Rémtörténetből felmeredt hajam, Mint hogyha élne. Iszonyat töltekeztem, S hentesagyammal tegeződnek már a Kísértetek.

Seyton

Seyton. Miért jajognak. Meghalt a királynő, uram. Bár halt volna meg később. Vagy előbb. Mikor a szóra, mely mit sem jelent, Volt még idő. Gyászolsz, Seyton.

SEYTON Dehogy.

MACBETH Azt hittem, kölcsönözhetsz némi gyászt, Tudnám, hogy él a szívem. Mondd, miért Nem árulsz el.

SEYTON Az mire volna jó.

MACBETH Igaz. — Holnap, mindig holnap. E kis Lépéssel mászik napra nap a végső Szótag felé. Ezen túl: nincs idő. Tegnapjainkat poros semmibe Vak húzza kótélen. Seyton, tudsz-e mást. Lobbanj ki, kurta láng. Az élet: árnyék, Szegény színész, ki fennhájzva fetreng Egy óra hosszat a deszkán, azután Elnémul a hangja. Egy őrült meséje, Csupa dühkitörés, csupa lárma, és Mit sem jelent.

HANG (énekelt)

Lehúzták selyemköntösét
S hajójuk oldalán
Beletömködték a lukba még
De jött az óceán.
Úgy várja a halált ez,
Mint nászt.
SEYTON Felségedét.
MACBETH Mint jómagam.
Húzzuk le arcunkba a sisakot,
Ha jó az éj. Elég a csillagokból.

Hírnök

A nyelveden lapul valami. Köpd ki. Jelentennem kell, mit saját szememmel, És nem tudom, hogyan.

MACBETH Bökd már ki, ember.

HÍRNÖK Ott álltam őrt a dombon, és mikor Birnam felé néztem, mintha az erdő Megindult volna.

MACBETH Rabszolga, hazudsz.

HÍRNÖK Felséged dühe sújtson le, ha nincs így. Három mérföldnyi sávban, nézze meg, Hogy gyalogol az erdő.

MACBETH Ha becsapsz, Addig lógsz élve az első fán, míg nem ver Kurtavasra az éhség. De ha úgy van, Te köss fel engem élve, nem érdekel.

Második Hírnök

2. HÍRNÖK Uram, az erdő.
MACBETH Nincs más híretek.
Nagy dolog, hogy egy erdő menetel.

Hová sietnek. A fán a helyem. Beázik a merszem, Seyton. A pajzsomat. Átkozott szakállas banyák. NE FÉLJ, MÍG BIRNAM ERDEJE HARCÍ MENETBEN NEM JÖN EL DUNSINANE-BE. Igazat Hazudnak. Seyton, indulj katonákkal, És vágd le, ki megfutamodna. A nőket is. A hullákat tüzd ki a falra. Tölünk Féljen az erdő, sápadjon a zöld. A ladyt is, uram.

SEYTON Miféle ladyt.

MACBETH A holt az holt. Erdőnkbe dobjatok Fáklyákat. Hátha üszökként megáll.

Seyton el. Harci lárma. Napfény

Ne süss arcomba, nap. Torkig vagyok A látásoddal. Bár sírod lehetnék, Világ. Miért szűnjek meg, ha te nem.

Seyton, megsebesülve

SEYTON Az erdő ég, és Dunsinane-be hág fel, Ami kikúszott hamuja alól Anglia és Skócia hadai.

MACBETH Seregem —

SEYTON Tárt kapukkal várja őket.

MACBETH Én vagyok az ön serege.

SEYTON Keress

MACBETH A várfalon egy rést magadnak. Mit vársz.

SEYTON Semmit.

MACBETH Nem akarsz élni.

SEYTON Sir, unom. (Meghal)

MACBETH Cölöphöz hurkoltak. És mit tehet A medve. Várhat a kutyákra. Vagy Római játsszak, s kapjam be a kardom.

Katonák, néhányan hamuval borítva és égett ruhákban

Itt egy másik élet, erre a pofára Jobban illik a kardvágás. Na, gyertek. (Megöl egy katonát, aki megtámadja) Kit nem nő szült világra, hol van ő.

A katonák körül fogják Macbethet, kör képződik körülötte lánzsáhegyekből. A kör egyre szűkül. Macduff

MACDUFF Nézz körül, véreb. Nincsen az a nő, Ki annyit fialna, ahányan itt Tőled a véredet követelik.

MACBETH Egy torka van a pokolnak s a mennynek. Halálomtól világtok nem javul meg.

A katonák Macbeth testébe dőlnek lánzsájukat, kifosztják a hullát

MACDUFF A fej a koronáé.

Egy katona lánzsára tűzve hozza Macbeth fejét. Malcolm. Ross és Lennox

Üdv, Malcolm,
Üdv, skót király. Milyen magasra hágott Elődje. Intő példa.

MALCOLM Tudja meg, hogy Nem játszhat Malcolmmal, mint egy gyerekkel. Lánzsám hegyén elfér az ön feje.

Malcolm nevet. Ross és Lennox Macduffre mutat. A katonák megölik

Ezt nem mondtam. Bár lennék Angliában.

Malcolm sir. A katonák felteszik a fejére a koronát. Boszorkányok

BOSZORKÁNYOK Üdv, Malcolm, Skócia királya üdv.

Vége